

İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi Istanbul University Journal of Women's Studies

Başvuru: 10.01.2022
Kabul: 28.03.2022

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

Kadın Parlamenter Oranlarının Ülkelerin Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi (SIGI)'ndeki Yerine Etkisi

The Ratio of Women in National Parliaments and its Effect on Social Institutions and Gender Index (SIGI) Rankings

Tuğba METİN AÇER¹, Senem KURT TOPUZ²

Öz

Bu çalışmanın amacı, ülkelerin parlamentolarındaki kadın parlamenter oranının, ülkelerin Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi (SIGI) sıralaması üzerindeki etkisini incelemektir. Bu çalışmada bağımsız değişken olarak ele alınan kadın parlamenter oranının Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi ve bu endeksin alt boyutları olan Aile İçinde Ayrımcılık Endeksi; Kısıtlı Fiziksel Bütünlük Endeksi; Üretken ve Finansal Kaynaklara Kısıtlı Erişim Endeksi; Kısıtlanmış Sivil Özgürlükler Endeksi üzerindeki etkisini incelemek amacıyla beş farklı regresyon modeli kurulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre Kadın Parlamenter Oranı ile diğer değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları istatistiksel olarak anlamlı ve negatif yönlüdür. Bununla birlikte ülkelerin parlamentolarındaki kadın parlamenter oranının Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi ile bu endeksin alt boyutları olan Aile İçinde Ayrımcılık; Kısıtlı Fiziksel Bütünlük; Üretken ve Finansal Kaynaklara Kısıtlı Erişim ve Kısıtlanmış Sivil Özgürlükler değişkenlerini istatistiksel olarak anlamlı şekilde negatif yönlü olarak etkilediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi, Ayrımcı Sosyal Kurumlar, Kadının Güçlendirilmesi

Abstract

This study seeks to consider the ratios of female members in national parliaments based on the rankings on the Social Institutions and Gender Index (SIGI) and evaluate the effects of such ratios. Five different regression models were established to scrutinize the effect of these ratios, which was set as the independent variable. The study particularly considered the Social Institutions and Gender Index and the sub-dimensions of this index, which are as follows: i) discrimination in the family; ii) restricted physical integrity; iii) restricted access to productive and financial Resources; and iv) restricted civil liberties. The correlation coefficients between the ratio of female parliament members and other variables were found to be statistically significant and negative. Moreover, it was determined that the ratio of female members in national parliaments negatively affects rankings in the Social Institutions and Gender Index and the four sub-dimensions of this index (as mentioned earlier) in a statistically significant manner.

Keywords

Social Institutions and Gender Index, Discriminatory Social Institutions, Empowering Women

¹ Sorumlu Yazar: Tuğba Metin Acher (Dr. Öğr. Üyesi), Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, Bolu, E-mail: tugba.metin@ibu.edu.tr ORCID: 0000-0001-9808-3999

² Senem Kurt Topuz (Doç. Dr), Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, Bolu E-mail: kurt_s@ibu.edu.tr ORCID: 0000-0002-7082-3198

Atrf: Metin Acer, T., & Kurt Topuz, S. (2022). Kadın parlamenter oranlarının ülkelerin sosyal kurumlar ve cinsiyet endeksi (SIGI)'ndeki yerine etkisi. *Istanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi - Istanbul University Journal of Women's Studies*, 24, 123-137. <https://doi.org/10.26650/iukad.2022.1000001>

Giriş

Bu çalışmada OECD Kalkınma Merkezi tarafından hazırlanan Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi (SIGI) özelinde, endeksin 2019 yılı verileri bağlamında yer alan 120 ülke için, her bir ülkenin endeks sonuçları ile her bir ülkenin ulusal parlamentolarındaki kadın parlamenter oranı arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmada çalışmanın amacına uygun olarak söz konusu ülkelerdeki “Kadın Parlamenterlerin Oranı (Women Parliamentarians, Percentage)”, “Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi (SIGI)” ve bu endeksin 4 alt boyutu olan “Aile İçinde Ayrımcılık”, “Kısıtlı Fiziksel Bütünlük”, “Üretken ve Finansal Kaynaklara Kısıtlı Erişim” ve “Kısıtlanmış Sivil Özgürlükler” Endeksleri değişken olarak kullanılmıştır.

OECD Kalkınma Merkezi'nin Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi (SIGI), 180 ülkede yer alan resmi ve gayri resmi yasalar, sosyal normlar ve uygulamalar üzerinden sosyal kurumlarda kadınlara karşı var olan ayrımcılığın ülke çapında bir ölçüsüdür (OECD, 2021a). Cinsiyet eşitsizliğinin temel sosyal kurumlara yansıdığı ve ekonomi, eğitim, siyaset ve sosyal yaşam bağlamında cinsiyet eşitsizliğinin incelenebileceği (Demirbilek, 2007, s.20) bu çalışmanın temel savlarından bir tanesidir. Bu bağlamda ayrımcı sosyal kurumlar kadınların ve kız çocuklarının haklara, adalete ve güçlendirme fırsatlarına erişimini kısıtlayan resmi ve gayri resmi yasalar, tutumlar ve uygulamalardır (OECD, 2021a).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin en görünür olduğu toplumsal alanlardan birisi siyasettir. Kadınların siyasete etkin katılımlarının olmaması ya da sınırlı olması cinsiyet eşitsizliğini yeniden üretme potansiyeli olan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bununla birlikte kadınların siyasete katılması yalnızca medeni hakları geliştirmekle kalmamakta, aynı zamanda demokrasiye de katkı sağlamaktır (Coleman, 2004, s. 85). Bazı araştırmalar iktidardaki kadınların kamu kaynaklarının yerel tahsisi konusunda erkek meslektaşlarıyla kıyasladığında kalkınma için derin etkileri olan farklı politika seçimleri yaptıklarına işaret etmektedir (Cahattopadhyay ve Duflo, 2004). Yapılan pek çok çalışma kadınların adalet ve eşitlik, dış ilişkiler, ekonomi, askeri ve adalet ile ilgili konularda erkeklerden daha farklı ve güçlü bir bakış açısına sahip olduklarını ortaya koymaktadır (Devlin ve Elgie, 2008; Devi ve Lakshmi, 2005; Waring vd., 2000). Ayrıca, kadınların siyasal temsiline toplumda kadının güçlenmesi açısından pozitif etkisi olduğu da ileri sürülebilir (Coleman, 2004; Hessami ve Da Fonseca, 2020). Hessami ve Da Fonseca (2020, s. 6-7) kadınların siyaset aracılığı ile güçlenmesinin üç önemli sonucu olduğunu belirtmektedir; bunlardan birincisi kadın politikacıların yerleşik önyargıları yıkma fırsatının doğması; ikincisi yeni nesil kadınlar için rol model olacak ve ondan ilham alacak kadınların görünür olması, üçüncüsü ise kadınların siyasi arenada yer almak için daha fazla çabalamalarıdır. Dolayısıyla kadınların siyasete katılımı, cinsiyet farkını kapatmak

açısından, kadınların kadın hakları ve ihtiyaçlarına hitap eden daha büyük alt yapı yatırımlarına öncü rol üstlenmelerine neden olmaktadır (Coleman (2004).

Bu çalışmada bağımsız değişken olarak ele alınan ülkelerin kadın parlamenter oranının, Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi ve bu endeksin alt boyutları üzerindeki etkisini incelemek amacıyla beş farklı regresyon modeli kurulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre ülkelerin parlamentolarındaki kadın parlamenter oranının Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi ile bu endeksin alt boyutları olan Aile İçinde Ayrımcılık; Kısıtlı Fiziksel Bütünlük; Üretken ve Finansal Kaynaklara Kısıtlı Erişim ve Kısıtlanmış Sivil Özgürlükler değişkenlerini istatistiksel olarak anlamlı şekilde negatif yönlü olarak etkilediği görülmüştür.

Bu sonuçlar, endekslerin hesaplanma şekli¹ ve kapsamı düşünöldüğünde, kadınların parlamentoda temsil oranları arttıkça çocuk evliliği, boşanma, miras, kadına karşı şiddet, kadın sünneti, üreme özerkliği, resmi finansal hizmetlere güvenli erişim, yurttaşlık hakları, hareket özgürlüğü, adalete erişim gibi başlıklarda durumlarının olumlu şekilde etkilenebileceği yönünde yorumlanabilir. Bu nedenle ele alınan değişkenler kapsamında kadınların siyasal arenada görünürlükleri arttıkça sosyal kurumlar aracılığıyla karşılaşacakları ayrımcı uygulamaların da azalacağı ileri sürülebilir.

Kavramsal Çerçeve

Kurum, en temel anlamıyla bir toplumun temel ihtiyaç ve faaliyetlerini gerçekleştirmek üzerinden oluşturulmuş bir değerler ve normlar seti (Fichter, 1994, ss. 119-120) ve bu sayede normlar üzerinden yaratılmış, insan davranışlarını, alışkanlıklarını, geleneklerini, değerlerini ve inançlarını tanımlayan formel ve informel kurallar bütünüdür (Aktan ve Vural, 2005). Bu nedenle kurumlar toplumsal yapı içerisinde sosyal hayatın oluşumundan işleyişine, devamından gelişimine kadar çok önemli bir katkı sunarlar (Türkkahraman, 2009, s. 27). Aslında bu katkı karşılıklıdır. Çünkü kurumlar da insanların davranışları ve eylemleri nihayetinde ortaya çıkarlar. Bir başka ifadeyle, toplumsal yapıda davranış örüntüleri, süreçler ve roller kurumsallaşır ancak bunları aktif kılanlar da kişilerdir (Fichter, 1994, s.121). Ayrıca her toplumun kendine ait farklı alışkanlıkları, gelenekleri, değer ve inanç sistemleri bulunduğundan tüm toplumlarda kurumların aynı yapı ve işleyişe sahip olduğu söylenemez (Aktan ve Vural, 2005). Bununla birlikte kurumların toplumda belirli ihtiyaçları karşılamak üzere ortaya çıktıkları kabulü üzerinden kurumların bazı ortak özelliklere sahip oldukları da ifade edilebilir. Parsons (1961)'a göre kurumlar bütünleştirme (aile ve eğitim kurumu), yönlendirme (siyaset kurumu), uygulama (ekonomi kurumu) ve koruma (din kurumu) olmak üzere dört temel işleve

¹ SIGI ve alt endeksleri, 0 (ayrım yok) - 1 (çok yüksek ayrım) değerleri arasında değişmektedir. Ayrıntılı bilgi için <https://www.genderindex.org/building/>. Örneğin Afganistan için, SIGI 2019 Kategorisi Çok yüksek SIGI Değeri 2019 %53; Endonezya için SIGI 2019 Kategori Yüksek SIGI Değeri 2019 %42; Türkiye için SIGI 2019 Kategori Düşük SIGI Değeri 2019 %25; Birleşik Krallık için SIGI 2019 Kategorisi Çok düşük SIGI Değeri 2019 %17. Diğer ülke profilleri için bkz: <https://www.genderindex.org/country-profiles/>

sahiptir. Bu işlevler üzerinden örüntüleşmiş ve genelleşmiş kurumlar, kişilerin sosyal davranışlarını kolaylaştırırlar. Çünkü toplumun düşünce ve eylem tarzları kurumlar aracılığıyla büyük ölçüde önceden düzenlenmiş ve planlanmış olarak toplumda hazır olarak bulunur. Dolayısıyla kurumlar kişiye belli rol ve ilişkiler ile bu rollerin nasıl yerine getirileceği ve ilişkilerin nasıl kurulacağını öğretir. Ayrıca kurumlar toplumun ideal beklentilerini de içerdikleri için kişilerin davranışlarını kontrol etme yönelimi de gösterirler (Aydın, 2005). Örneğin hemen hemen her toplumda sosyal kurumlar aracılığıyla kadınlar ve erkekler arasında cinsiyetlere uygun faaliyetler belirlenerek, bazı faaliyetlerin erkeklere, bazılarının ise kadınlara atfedildiğine dair bir inanış bulunmaktadır. Bu noktada ifade etmek gerekir ki, toplumsal cinsiyetlendirilmiş süreç, sosyal kurumlarda yerleşen toplumsal cinsiyete esaslı ayrışmayı tanımlayan, pekiştiren ve bu ayrımlara meşruiyet veren imge, sembol ve ideolojilerin kurulmasıdır (Acker, 1992, s. 568). Bu kapsamda ve bu inanış ekseninde toplum tarafından beklenen kadınlık ve erkeklik rollerine uygun davranmayan bireylerin karşılaştıkları sonuç, toplum tarafından ayıplama ve hatta toplumdan dışlanma olarak ortaya çıkar (Henslin, 2003, s. 289). Bu bağlamda ayrımcı sosyal kurumlar kavramı toplumsal cinsiyetlendirilmiş sürecin anlaşılmasında önemli bir yere sahiptir.

Ayrımcı sosyal kurumlar, kız çocuklarının ve kadınların yaşamlarının tüm aşamalarında kesişerek onların adalet, haklara ve güçlendirme fırsatlarına erişimlerini kısıtlar, seçimlerini ve karar verme yetkilerini baltalar. Cinsiyet eşitsizliklerinin altında yatan itici güç olarak ayrımcı sosyal kurumlar, eğitim, istihdam ve sağlık gibi kalkınma alanlarında cinsiyet eşitsizliklerini sürdürmekte ve hem kadınlara hem de erkeklere fayda sağlayan hak temelli sosyal dönüşüme yönelik ilerlemeyi engellemektedir (OECD, 2021a). Dolayısıyla cinsiyet eşitsizliğinin temel sosyal kurumlara yansıdığı ve ekonomi, eğitim, siyaset ve sosyal yaşam bağlamında incelenebileceği ileri sürülebilir (Demirbilek, 2007, s. 20).

“Kadınlara karşı ayırım” kavramı kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer alanlardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen, ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan, cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama anlamına gelmektedir (UN, 1979-CEDAW- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi, Madde-1).

Ayrımcılık hem hukuktan (de jure) hem de uygulamadan (fili) kaynaklanabilir. CEDAW Sözleşmesi, yasalarda, politikalarda, prosedürlerde veya uygulamalarda yer alan ayrımcılığın her iki biçimini de tanımakta ve ele almaktadır. Bu bağlamda (de jure) ayrımcılık örneğin, bazı ülkelerde bir kadının kocasının izni olmadan ülkeyi terk etmesine veya bir işte çalışmasına izin verilmemesi durumunu; fiili (de facto) ayrımcılık

da örneğın, bir erkek ve kadının aynı iş pozisyonunda çalışabilecekleri ve aynı görevleri yapabileceklerini ancak faydalarının farklı olabileceğini vurgulamaktadır (UNICEF, 2017, Glossary of Terms and Concepts UNICEF Regional Office for South Asia).

Toplumsal cinsiyetlendirilmiş kurum (gendered organisation) terimi ile de toplumsal cinsiyetin hukuk, siyaset, din, eğitim, devlet ve ekonomi gibi kurumlarda pratikler, imgeler ve ideolojilerin üretiminin yanı sıra süreçler ve uygulamalarda ve dolayısıyla sosyal yaşamın farklı kesimlerindeki güç dağılımında yani iktidarın kullanımı ve dağıtılmasında belirleyici olması durumu anlatılmaktadır (Acker, 1992, s. 567)

Bu bağlamda cinsiyet eşitsizliği, toplumda tabakalaşma sisteminin önemli bir ögesi (Sullivan, 2003, s. 224) olarak gücün, refahın ve saygınlığın cinsiyet esasına dayandırılarak -bir cinsin diğer cins üzerinde baskın ya da diğerine göre daha üstün olduğu inancı esasında- dağılımı açısından kadınlar ve erkekler arasındaki “hiyerarşik asimetrikler” (Boyd, 1998, s. 189) olarak kabul edilebilir. Dolayısıyla bir toplumda cinsiyet eşitsizliğini doğuran ve pekiştiren kurumların dolaylı olarak erkek egemenliğini oluşturan tutumlar ve kurumlar üzerinden şekillendiği ileri sürülebilir. Çünkü bir kurumun cinsiyetlendirilmiş olması, “avantajların ve dezavantajların, sömürünün ve kontrolün, edimin ve duygunun, anlamın ve kimliğin” erkek ve kadın arasındaki ayrışma temelinde ve bu ayrışma terimleriyle şekillenmesi (Acker, 1990, s. 146) anlamına gelmektedir.

Bu noktada resmi ve gayri resmi yasalar, sosyal normlar ve uygulamalar üzerinden sosyal kurumlarda kadınlara karşı var olan ayrımcılık; yasalar, tutumlar ve uygulamalarla ilgili bilgiler aracılığıyla, sosyal kurumların hem de jure hem de de facto ayrımcılığı dikkate alınarak, nitel ve nicel verileri birleştiren SIGI değişkenleri tarafından çok yönlü bir yaklaşımla ele alınmaktadır. Bu bağlamda SIGI değişkenleri, ayrımcı sosyal kurumların nasıl birbirine kenetlenebileceğini ve kadınları yoksulluk ve güçsüzleşme döngülerine nasıl bağlayabileceğini göstermek için bir kadının yaşamının tüm aşamalarını kapsamaktadır (OECD, 2021a).

SIGI'nin değişkenleri, eşit olmayan miras hakları, çocuk yaşta evlilik, kadınlara yönelik şiddet ve eşit olmayan toprak ve mülkiyet hakları gibi ayrımcı sosyal kurumları nicelleştirmektedir. 180 ülke profili ülke sınıflandırması, benzersiz veritabanı ve yenilikçi simülatörü aracılığıyla SIGI, cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi konularında ilerlemeyi engelleyen ayrımcı sosyal kurumları etkin bir şekilde ele almak için güçlü bir kanıt temeli sağlamakta ve politika yapımcıların reform seçeneklerini ve sosyal kurumlarda cinsiyet eşitliği üzerindeki olası etkilerini değerlendirmektedir (OECD, 2021a).

Ailede ayrımcılık alt endeksi (çocuk evliliği- ev sorumluluğu-boşanma- miras), kadınların karar verme gücünü sınırlayan ve hane ve aile içindeki statülerini küçümseyen

sosyal kurumları ele almaktadır. Bu resmi ve gayri resmi yasalar, sosyal normlar ve uygulamalar, medeni hukuk, teamül hukuku ve dini yasalar dahil olmak üzere farklı hukuk sistemlerinde bir arada bulunmakta ve evlilik, ebeveyn yetkisi, hane sorumlulukları, boşanma ve miras hakları gibi alanları kapsamaktadır. Kadınların ailedeki karar verme gücü ve statüsü, hem kendi gelişim yollarını seçme yeteneklerini hem de ailelerinin refahını belirlemektedir (OECD, 2021a).

Kısıtlı fiziksel bütünlük alt endeksi (kadına karşı şiddet- kadın sünneti- kayıp kadınlar- üreme özerkliği), kadınların ve kızların bedenleri üzerindeki kontrollerini sınırlayan, kadınların savunmasızlığını artıran ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddete yönelik tutumları normalleştiren sosyal kurumları yakalamaktadır. Bu, kadınların fiziksel bütünlüğünü ve üreme özerkliğini korumayan ve şiddete ve kadın sünnetine izin veren resmi ve gayri resmi yasaları, normları ve uygulamaları içermektedir. Cinsiyete dayalı şiddet ve üreme özerkliğinin olmaması nedeniyle kısıtlı fiziksel bütünlük, kadınların yoksulluğa karşı savunmasızlığını artırarak, kadınlar ve çocukları için sağlık sonuçları ve ekonomik ve sosyal kalkınma göstergeleri üzerinde ciddi etkilere sahiptir (OECD, 2021a).

Üretken ve finansal kaynaklara kısıtlı erişim alt endeksi (arazi varlıklarına güvenli erişim- arazi dışı varlıklara güvenli erişim- resmi finansal hizmetlere güvenli erişim- işyeri hakkı), kadınların kritik üretken ve ekonomik kaynaklara ve varlıklara sınırlı erişimini ve bunlar üzerindeki denetimini yakalamaktadır. Bu noktada kadınların arazi ve arazi dışı varlıklara sahip olma, kontrol etme veya kullanma imkanları önemlidir. Kadınların insana yakışır iş ve finansal hizmet haklarını reddeden ayrımcı yasalar; arazi, ev eşyaları ve diğer varlıklar üzerinde mülkiyet veya karar verme noktasındaki ayrımcı geleneksel uygulamalar; kadınların resmi çalışmasına yönelik ayrımcı uygulamalar veya tutumlar ile kadınların mülk sahipliğine veya krediye erişimlerine erkeklerin aracılık etmesi gerektiğini dikte eden sosyal normlar bu noktada incelemeye alınmaktadır. Araziye, arazi dışı varlıklara ve finansal hizmetlere ilişkin güvencesiz veya zayıf haklar, kadınlar için gelir getirici fırsatları ve hane içindeki kadınların karar alma gücünü azaltmakta, kadınlar ve aileleri için gıda güvencesizliğini artırmakta ve kadınları ve aileleri diğer risklere karşı daha savunmasız hale getirmektedir (OECD, 2021a)

Kısıtlanmış sivil özgürlükler alt endeksi (yurttaşlık hakları- siyasi ses- hareket özgürlüğü- adalete erişim), kadınların kamusal alana erişimini, siyasi seslerini ve kamusal yaşamın tüm yönlerine katılımlarını kısıtlayan ayrımcı yasaları ve uygulamaları kapsamaktadır. Bu yasalar ve uygulamalar, hareket özgürlüğü eksikliği, oy kullanamama veya seçimlere katılmama ve halka açık figürler veya liderler olarak kadınlara yönelik olumsuz tutumları içermektedir. Bu alt endeks, yönetim, sağlık ve eğitim gibi bir dizi kalkınma çıktısı için kadınların topluluk eylemlerine ve kamusal karar alma süreçlerine katılımının önemini vurgulamaktadır (OECD, 2021a).

Kadınların Siyasetteki Yeri ve Ayrımcı Sosyal Kurumlar

Kadınların dünya nüfusunun yarısını oluşturmalarına karşın, hiçbir ülkenin yasama organında %35'ten fazla kadın bulunmamaktadır (Paxton, 1997, s. 442). Dolayısıyla demokratikleşme sürecinin karşı karşıya kaldığı en büyük sorunlardan birisi siyaset alanındaki cinsiyet eşitsizliğidir (Norris ve Inglehart, 2004). Nüfus içerisindeki oranlarına göre kadınların ve erkeklerin tüm siyasi pozisyonlarda temsil oranları kıyaslandığında kadınların daha yetersiz temsil edildiği görülmektedir (Cahattopadhyay ve Duflo, 2004). Dünya çapında ülkeler arası kıyaslama yapıldığında gelişmekte olan ülkelerdeki cinsiyet eşitsizliğinin gelişmekte olan ülkeler ile kıyaslandığında oldukça yüksek olduğu görülmektedir (Altuzarra, vd. 2021; Busse, & Spielmann, 2006; Jayachandran, 2015).

Literatürde kadınların siyasette temsili “siyasal güçlendirme” kavramı çerçevesinde tartışılmaktadır (Bayeh, 2016; Devi ve Lakshmi, 2005). Oy vermenin ötesinde kadınların siyasal olarak güçlendirilmesi, toplumu etkileyen sorunlar ile ilgili önemli bir yetkilendirme imkanı olarak karşımıza çıkmaktadır (Devi ve Lakshmi, 2005, s. 76). Kadınların ve erkeklerin siyasal karar alma süreçlerine dengeli katılımı demokrasinin gereğidir ve ancak bu şekilde genel olarak bütün nüfusun ihtiyaçlarına çözüm bulmaya dönük kararlar alınabilir (Devi ve Lakshmi, 2005, s. 76). Öyle ki kadınların siyasete etkin katılımı, toplumların gelişmişlik düzeyinin artırılması açısından önem teşkil etmektedir.

Yapılan birçok çalışmada ortaya konulduğu üzere kadınların parlamentodaki varlığı ile ekonomik kalkınma arasında bir ilişki bulunmaktadır (Altuzarra vd., 2021; Xu, 2015). Örneğin, Altuzarra vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada 1990-2017 yılları arasındaki Dünya Bankası'nın Kalkınma Göstergeleri veri tabanından alınan veriler doğrultusunda 105 gelişmekte olan ülkenin toplumsal cinsiyet eşitliği ve kalkınma düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmanın bulgularına göre eğitim, işgücü piyasası ve kamu kurumlarında temsil açısından toplumsal cinsiyet eşitsizliğine neden olan değişkenler bağlamında ülkeler arası farklılıkların incelendiği bu çalışmada, toplumsal cinsiyet eşitsizliği daha az olan ülkelerin kalkınma düzeyinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 1991-2013 yılları arasında Asya'daki 30 ülkeyi içeren kalkınma verilerini inceleyen çalışmasında Xu (2015), son yıllarda kadınların siyasete katılımının artmasının kalkınmada olumlu etkiler yarattığına dikkat çekmiştir. Bayeh (2016) de aynı doğrultuda Etiyopya örneği üzerinden, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama yönünde kadınların güçlendirilmesinin sürdürülebilir kalkınmaya olumlu etkilerini ele almıştır.

Siyasette kadın katılımının sınırlı olmasının önemli sonuçlarından biri, devletin erkeklerin yararına göre yasa çıkarması, dolayısıyla kaynakların dağılımında ve alınan yasama kararlarında kadınların çıkarının gözetilemeyeceği hususudur (Paxton, 1997, s. 442). Panday (2008) Bangladeş örneği üzerinden parlamentoda kadın katılımının

artmasının parlamentonun karakterini değiştirdiğine dikkat çekerek; kamu politikalarında daha barışçıl, üretken ve daha az yozlaşmış toplum ortaya çıkmasında kadınların siyasete katılımının etkili olduğunu belirtmiştir.

Geleneksel toplumlarda kadınların siyasete katılmasının önündeki en büyük engel aile içerisinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin olmamasıdır. Örneğin Naz ve Ahmad (2012, s.169) tarafında Pakistan’da oldukça geleneksel bir etnik topluluk olan Peştun kökenli katılımcılarla yapılan çalışmada kadınların siyasi olarak güçlendirilmesinin aile onuruna tehdit görenlerin oranı %33, Pakthun geleneklerine tehdit olarak görenlerin oranı ise %17 olarak tespit edilmiştir. Görüldüğü üzere, bizi tatih gelişmekte olan ülkelerde kadınların siyasete aktif katılımı gerek ekonomik kalkınma ve yönetim gerekse aktif sivil toplum açısından kritik öneme sahiptir (Xu, 2015, s.8). Hindistan’ın Batı Bengal ve Rajasthan eyaletlerinde yerel yönetime hem erkek hem de kadınlar tarafından getirilen şikayet türlerini inceleyen Chattopadhyay ve Duflo (2004) kadınların su ve yollar hakkında erkeklerden daha fazla şikayet ettiğini ortaya koymuşlardır. 1990 yılından itibaren konseye sadece kadınların başkanlık edebildiği bu köylerde kadın liderler kendi ihtiyaçlarıyla doğrudan ilgili olan alt yapıya daha fazla yatırım yapmışlardır (Cahattopadhyay ve Duflo, 2004). Dolayısıyla kadın liderler, kadınların ihtiyaçlarını daha iyi temsil edebilmektedir (Duflo, 2012). Rivas (2006)’a göre kadınlar siyasi kararlar alırken özel çıkarlarını erkeklerden daha çok göz ardı ederek, kamu yararı doğrultusunda karar alma eğilimindedirler. Uluslararası Parlamenterler Birliği’nin küresel çapta yasama meclisindeki kadınlarla yaptığı bir araştırmaya göre, ankete katılanların %82’sinin toplum ve siyaset hakkında kavramsal olarak erkeklerden farklı fikirlerle sahip olduğunu ortaya koymuştur (Waring vd., 2000, s. 58). Kadınlar sürdürülebilir kalkınmayı, insan merkezli politikaları, işsizlikle ve yoksullukla mücadeleyi gelecek için öncelikli konular olarak sıralamışlardır. Öte yandan kalkınma ve insan haklarıyla bağlantılı diğer girişimlerin yanı sıra eğitimde fırsat eşitliğinin artması, azınlık hakları, çevresel konular, aile yasaları, bütün aile üyeleri için tıbbi bakım, şiddet ve açlıkla mücadele kadınların önem verdiği konular arasındadır (Waring vd., 2000, s.31-32). Dimitrova-Grajzl ve Obasanjo (2019) yaptıkları çalışmada Afrika parlamentosundaki kadınların, HIV/AIDS gibi toplumsal sorunların politik gündeme gelmesinde önemli roller üstlendiklerine, Devlin ve Elgi (2008) ise Ruanda parlamentosundaki kadınların, kadına yönelik eşitlik ve şiddet konularını gündeme getirerek toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında yine öncü rol üstlendiklerine işaret etmektedir.

Temel haklarda toplumsal cinsiyet eşitliğini tesis eden kurumsal değişiklikler, siyasi katılımında daha büyük eşitliğin sağlanması açısından mihenk taşıdır (World Bank, 2001, s. 25). Eğitimde ve bilgiye erişimde eşitlik sağlayan politikalar kadınların eylemliliğini güçlendirerek siyasi alana katılma kapasitelerini arttırabilmektedir (World Bank, 2001, s.25). Ancak bunların sonuçları uzun vadede gözlemlenebilir.

Yöntem

Bu çalışmada ülkelerin parlamentolarındaki kadın parlamenter oranının, ülkelerin Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi (SIGI) sıralaması üzerindeki etkisini incelemektir. İkinci verilere dayalı olarak yapılan analizlerde, örneklem olarak OECD veri bankasında yer alan ve verilerine ulaşılabilen tüm ülkeler yer almıştır. Bu çerçevede çalışmada 2019 yılına ait² 120 ülke verisi³ lineer regresyon analizi ile test edilmiřtir⁴.

Çalışmada, çalışmanın amacına uygun olarak, “Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi (SIGI)” ve bu endeksin 4 alt boyutu olan “Aile İçinde Ayrımcılık”, “Kısıtlı Fiziksel Bütünlük”, “Üretken Ve Finansal Kaynaklara Kısıtlı Erişim” ve “Kısıtlanmış Sivil Özgürlükler” endeksleri ile söz konusu ülkelerdeki “Kadın Parlamenterlerin Oranı⁵ (Women Parliamentarians, Percentage)” değişken olarak kullanılmıştır. Bunlarla birlikte ülkelerin demokratik seviyelerini ölçmek amacıyla The Economist grubuna bağlı araştırma ve analiz ünitesi olan The Economist Intelligence Unit tarafından hazırlanan ve bağımlı değişkenleri açıklama olasılığı yüksek olan “Demokrasi Endeksi”, modellerde kontrol değişkeni olarak kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan değişkenlere ilişkin yapılan kodlama ve veri kaynağı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Değişkenler ve Veri Kaynağı

Kod	Değişken	Veri Kaynağı
SIGI	Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi (Social Institutions and Gender Index)	OECD
DIF	Aile İçinde ayrımcılık (Discrimination in the family)	OECD
RFI	Kısıtlı fiziksel bütünlük (Restricted physical integrity)	OECD
RARA	Üretken ve finansal kaynaklara kısıtlı erişim (Restricted access to productive and financial resources)	OECD
RCL	Kısıtlanmış sivil özgürlükler (Restricted civil liberties)	OECD
WIP	Kadın Parlamenterlerin Oranı (Women in politics)	OECD
DI	Demokrasi Endeksi (The Democracy Index)	The Economist Intelligence Unit

Bu çalışmada bağımsız değişken olarak ele alınan WIP’in, SIGI ve SIGI’nın alt boyutları olan DIF, RFI, RARA, RCL üzerindeki etkisini incelemek amacıyla En Küçük Kareler (EKK) yöntemine dayalı beş farklı regresyon modeli kurulmuştur. Söz konusu modeller aşağıdaki gibidir:

² 2021 yılı itibariyle ülkelerin en güncel verileri 2019 yılına aittir.

³ 120 ülke bulunmasının nedeni, kalan 60 ülkenin, bir veya daha fazla gösterge için eksik veriler nedeniyle sıralanmamasıdır.

⁴ Bu ülke profillerine ve ülkelerin bölgeler üzerinden kategorize edilmiş bilgilerine <https://www.genderindex.org/country-profiles/> adresinden ulaşılabilir.

⁵ Kadın parlamenterler, Parlamentonun ulusal alt veya tek meclislerinde yer alan kadınların payıdır ve bu pay toplam parlamenterlerin yüzdesi olarak ölçülmektedir (OECD, 2021b).

$$\text{SIGI}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{WIP}_{i,t} + \beta_2 \text{DI}_{i,t} + e \quad (1.1)$$

$$\text{DIF}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{WIP}_{i,t} + \beta_2 \text{DI}_{i,t} + e \quad (1.2)$$

$$\text{RFI}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{WIP}_{i,t} + \beta_2 \text{DI}_{i,t} + e \quad (1.3)$$

$$\text{RARA}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{WIP}_{i,t} + \beta_2 \text{DI}_{i,t} + e \quad (1.4)$$

$$\text{RCL}_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 \text{WIP}_{i,t} + \beta_2 \text{DI}_{i,t} + e \quad (1.5)$$

Yukarıda yer alan modellerde SIGI, DIF, RFI, RARA ve RCL bağımlı değişkenleri, β_0 sabit katsayısı, β_1 bağımlı değişken WIP'in katsayısını, β_2 tüm modellerde kontrol değişkeni olarak yer alan Demokrasi Endeksini ve e hata terimini ifade etmektedir.

Analizlerde kullanılan değişkenlere ilişkin basıklık ve çarpıklık (Skewness ve Kurtosis), ortalama, minimum ve maximum değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Değişkenlere Ait Tanımlayıcı İstatistikler

<i>Değişkenler</i>	<i>N</i>	<i>Minimum</i>	<i>Maximum</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Skewness</i>	<i>Kurtosis</i>
WIP	120	0,00	61,30	24,117	0,425	-0,097
SIGI	120	8,10	64,00	29,504	0,645	-0,572
DIF	120	0,10	89,90	39,308	1,016	0,271
RFI	120	4,20	56,90	21,230	0,711	0,433
RARA	120	2,10	77,70	26,504	0,696	0,518
RCL	120	3,60	75,80	28,410	0,919	0,008
DI	120	1,13	9,87	5,877	-0,267	-0,647

Tablo 2'ye göre çalışmada yer alan ülkelerde kadın parlamenter oranı (WIP) 0 ile %61.3 arasında değişmektedir. Bununla birlikte SIGI endeks değeri 8.10-64, DIF endeks değeri 0.10-89.9, RFI endeks değeri 4.20-56.90, RARA endeks değeri 2.10-77.70 arasında ve DI değeri ise 1.13-9.87 değişmektedir. Regresyon analizinde kullanılacak verilerin normal dağılım koşulunu sağlamak için hesaplanan Skewness ve Kurtosis değerleri 0.008 ve 1.016 arasında değişmektedir.

Bulgular

Aşağıda yer alan Tablo 3'te WIP ile DI, SIGI ve alt boyutları DIF, RFI, RARA, RCL arasındaki korelasyon katsayıları yer almaktadır.

Tablo 3: Değişkenler Arası Korelasyon Katsayıları

Değişken	WIP	SIGI	DIF	RFI	RARA	RCL	DI
WIP	1						
SIGI	-,454**	1					
DIF	-,280**	,912**	1				
RFI	-,367**	,713**	,571**	1			
RARA	-,359**	,791**	,597**	,542**	1		
RCL	-,532**	,790**	,656**	,409**	,448**	1	
DI	,298**	-,589**	-,460**	-,518**	-,540**	-,473**	1

** Korelasyon katsayısı %1 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 3'te yer alan sonuçlara göre WIP ile diğer değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları istatistiksel olarak %1 düzeyinde anlamlıdır. Buna göre WIP ile SIGI arasında -0.454, DIF ile -0.280, RFI ile -0.367, RARA ile -0.359, RCL ile -0.532 ve DI ile 0,298 düzeyinde korelasyon ilişkisi olduğu görülmektedir.

Aşağıda yer alan Tablo 4'te yapılan regresyon analizinden elde edilen sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 4: Regresyon Analizi Sonuçları

	Bağımlı Değişken				
	SIGI _{it} Model (1)	DIF _{it} Model (2)	RFI _{it} Model (3)	RARA _{it} Model (4)	RCL _{it} Model (5)
Sabit Katsayı	57,003**	69,172**	39,661**	56,027**	59,257**
WIP _{i,t}	-,347**	-,263*	-,207**	-0,301**	-,602**
DI _{i,t}	-3,253**	-4,000**	-2,287**	-3,787**	-2,778**
F testi(sig.)	44,494(0,00)	17,853(0,00)	27,311(0,00)	29,439(0,00)	37,665(0,00)
Adj.R2	,422	,221	,307	,323	,381
N	120	120	120	120	120

*,** Katsayı t testine göre istatistiksel olarak %10 ve %1 düzeyinde anlamlıdır.

Model 1.1'de R² değeri 0.422 ve F değeri 44.494 (p<0,01) olarak elde edilmiştir. Bu modelde bağımsız değişken olarak yer alan WIP'in ($\beta_1 = -0.347$; p<0,01) ve kontrol değişkeni DI'nın ($\beta_2 = -3.253$; p<0,01), SIGI bağımlı değişkenini negatif yönlü ve t testine göre %1 önem düzeyinde anlamlı şekilde etkilediği görülmektedir.

Model 1.2'de R² değeri 0.221 ve F değeri 17.853 (p<0,01) olarak elde edilmiştir. Bu modelde bağımsız değişken olarak yer alan WIP'in ($\beta_1 = -0.263$; p<0,1) negatif yönlü ve t testine göre %10 önem düzeyinde ve kontrol değişkeni DI'nın ($\beta_2 = -4.000$; p<0,01), negatif yönlü ve t testine göre %1 önem düzeyinde DIF bağımlı değişkenini etkilediği görülmektedir.

Model 1.3'de R² değeri 0.307 ve F değeri 27.311 (p<0,01) olarak elde edilmiştir. Bu modelde bağımsız değişken olarak yer alan WIP'in ($\beta_1 = -0.602$; p<0,01) ve kontrol değişkeni DI'nın ($\beta_2 = -2.287$; p<0,01), RFI bağımlı değişkenini negatif yönlü ve t testine göre %1 önem düzeyinde anlamlı şekilde etkilediği görülmektedir.

Model 1.4'te ise R^2 değeri 0.323 ve F değeri 29.439 ($p < 0,01$) olarak elde edilmiştir. Bu modelde bağımsız değişken olarak yer alan WIP'in ($\beta_1 = -0.301$; $p < 0,01$) ve kontrol değişkeni DI'nın ($\beta_2 = -3.787$; $p < 0,01$), RARA bağımlı değişkenini negatif yönlü ve t testine göre %1 önem düzeyinde anlamlı şekilde etkilediği görülmektedir.

Tablo 4'de yer alan son model (1.5) sonuçlarında ise R^2 değeri 0.381 ve F değeri 37,665 ($p < 0,01$) olarak elde edilmiştir. Bu modelde bağımsız değişken olarak yer alan WIP'in ($\beta_1 = -0.301$; $p < 0,01$) ve kontrol değişkeni DI'nın ($\beta_2 = -2,778$; $p < 0,01$), RCL bağımlı değişkenini negatif yönlü ve t testine göre %1 önem düzeyinde anlamlı şekilde etkilediği görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Bir toplumda cinsiyete dayalı asimetrik güç ilişkilerinin kurulumunda ayrımcı toplumsal kurumlar belirleyicidir. Her toplumun kendi özgüllüğü içerisinde bakıldığında, ayrımcı sosyal kurumlar toplumsal alanda kadın ve kız çocuklarının istihdam, eğitim, sağlık, adalet gibi kalkınma alanlarında dezavantajlı durumda olmalarına neden olur. Dünya çapında 180 ülkede kadınların toplumsal alanda yaşadığı ayrımcılığı ortaya koymaya yönelik OECD tarafından oluşturulan SIGI endeksi ayrımcı sosyal kurumların dört boyutunu (alt endeks) içermektedir. Bunlar çocuk evliliği- ev sorumluluğu-boşanma- miras alt başlıklarında aile içinde ayrımcılık; kadına karşı şiddet- kadın sünneti- kayıp kadınlar- üreme özerkliği alt başlıklarında kısıtlı fiziksel bütünlük; arazi varlıklarına güvenli erişim- arazi dışı varlıklara güvenli erişim- resmi finansal hizmetlere güvenli erişim- işyeri hakkı alt başlıklarında üretken ve finansal kaynaklara kısıtlı erişim ve yurttaşlık hakları- siyasi ses- hareket özgürlüğü- adalete erişim alt başlıklarında kısıtlanmış sivil özgürlüklerdir. Dolayısıyla SIGI endeksinin bir ülkede ayrımcı sosyal kurumlardan kaynaklı olarak kadınların toplumdaki dezavantajlı durumunu ortaya koyan kapsamlı endekslerden biri olduğu ileri sürülebilir.

Bu çalışmada ülkelerin siyasette kadınların karar alma mercilerindeki temsil durumunu veren parlamentodaki kadın oranlarının, ülkelerin SIGI endeksindeki yerine etkisi incelenmiştir. Kadınların siyasete katılımın bağımsız değişken olarak ele alınmasının en önemli iki nedeni; siyasetin cinsiyet eşitsizliğinin hem en iyi gözlenebileceği alanlardan biri olması hem de toplumsal alanda bir karar alma mekanizması olarak toplumdaki güç ilişkilerinin dağılımında belirleyici olması açısından kilit rol oynamasıdır. Ekonomik kalkınma açısından literatürdeki olgusal verilere bakıldığında; bir ülkede kadınların siyasete katılımı arttıkça ekonomik kalkınma düzeyinin de arttığı görülmektedir (Altuzarra vd., 2021; Xu, 2015). Yine birçok çalışma kadınların; adalet ve eşitlik, dış ilişkiler, ekonomi, askeri ve adalet ile ilgili konularda erkeklerden daha farklı bakış açısına sahip olduklarına işaret etmektedir (Devlin ve Elgie, 2008; Devi ve Lakshmi, 2005; Waring vd., 2000). Dolayısıyla ekonomik, toplumsal, siyasal kaynakların adil dağılımı açısından kadınların siyasete katılımının önemi oldukça

büyükdür (Cahattopadhyay ve Duflo, 2004; Paxton, 1997; Panday, 2008). Bu durum da siyasete eşit katılımın doğrudan toplumsal adaleti sağlayan önemli bir belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmada örneklem olarak; OECD veri bankasında yer alan ve verilerine ulaşılabilen 120 ülke baz alınmıştır. Ülkelerin kadın parlamenter oranlarının, Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi (SIGI) ve dört alt endeksi üzerindeki etkisini incelemek amacıyla regresyon analizi kullanılmış ve 5 farklı regresyon modeli kurulmuştur.

Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde ülke parlamentolarındaki kadın oranı ile Sosyal Kurumlar ve Cinsiyet Endeksi (SIGI) ve alt boyutları arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre, kadınların siyasetteki temsil oranı arttıkça ayrımcı sosyal kurumlar aracılığıyla ortaya çıkan dezavantajlılık durumunun azaldığı tespit edilmiştir. Öte yandan çalışmada yapılan analiz sonuçlarına göre, söz konusu ülkelerin parlamentolarındaki kadın temsilci oranları arttıkça, SIGI endeksinin alt boyutlarını içeren aile içinde ayrımcılık, kısıtlı fiziksel bütünlük, üretken ve finansal kaynaklara sınırlı erişim ile kısıtlanmış sivil özgürlükleri niteleyen olumsuzlukların azalacağı ileri sürülebilir.

Dolayısıyla bir ülkede kadınların siyasette görünürlüğü arttıkça ve siyaset alanında daha fazla kadın yer almaya başladıkça o ülkenin SIGI'daki yerinin iyileşmesi ve o ülkedeki resmi ve gayri resmi yasalar, sosyal normlar ve uygulamalar açısından kadınlara karşı uygulanan ya da uygulanagelen ayrımcılığın azalması beklenebilir. Bununla birlikte kadınların siyasal alandaki artan varlığı, kadınların karar verme gücünü sınırlayan ve hane ve aile içindeki statülerini küçümseyen sosyal kurumları ve bu kurumların etkisini azaltacaktır. Ayrıca kadınların ve kızların bedenleri üzerindeki kontrollerini sınırlayan, kadınların savunmasızlığını artıran ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddete yönelik tutumları normalleştiren sosyal kurumlar ile kadınların kritik üretken ve ekonomik kaynaklara ve varlıklara sınırlı erişimini ve bunlar üzerindeki denetimini vurgulayan sosyal kurumların varlığı da tartışılmaya başlanacaktır. Nihayet, kadınların siyasal alandaki artan görünürlükleri kadınların kamusal alana erişimini, siyasi seslerini ve kamusal yaşamın tüm yönlerine katılımlarını kısıtlayan ayrımcı yasaları ve uygulamaları da azaltacak ve ortadan kaldıracaktır. Sonuç olarak toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yeniden üretim döngüsünün kırılmasında ve toplumların gelişmişlik ve kalkınmışlık seviyesinin yükseltilmesinde siyasette kadın temsilinin kilit rol üstendiği görülmektedir.

Son olarak ifade etmek gerekirse, çalışmada 2019 yılına ait eksiksiz verisi olan 120 ülke verisi kullanılması; çalışma kapsamında yer alan ülkelerin kendi iç dinamiklerinin göz önünde bulundurulmaması ve nihayet kadınların parlamentodaki etkinlik düzeyinin tartışma dışında tutulması çalışmanın başlıca sınırlılıklarıdır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Çalışma Konsepti/Tasarım- T.M.A., S.K.T.; Veri Toplama- T.M.A., S.K.T.; Veri Analizi/Yorumlama- T.M.A., S.K.T.; Yazı Taslağı- T.M.A., S.K.T.; İçeriğin Eleştirel İncelemesi T.M.A., S.K.T.; Son Onay ve Sorumluluk- T.M.A., S.K.T.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Conception/Design of Study- T.M.A., S.K.T.; Data Acquisition- T.M.A., S.K.T.; Data Analysis/Interpretation- T.M.A., S.K.T.; Drafting Manuscript- T.M.A., S.K.T.; Critical Revision of Manuscript- T.M.A., S.K.T.; Final Approval and Accountability- T.M.A., S.K.T.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar/References

- Acker, J. (1990). A Theory of Gendered Organisations. *Gender and Society*, 4 (2), 139-158.
- Acker, J. (1992). From Sex Roles to Gendered Institutions. *Contemporary Sociology*, 21 (5), 565-69.
- Aktan, C.C & Vural, T. (2005). Kurallar ve Kurumların Sosyolojik Temelleri Üzerine Bir İnceleme: Terminoloji ve Tipoloji, Kurumsal Sosyoloji, Kurallar, Kurumlar ve Düzen, (ed: C.C.Aktan). Kurumsal Araştırmalar Serisi: No 1 SPK Yayını.
- Altuzarra, A., Gálvez-Gálvez, C., & González-Flores, A. (2021). Is Gender Inequality a Barrier to Economic Growth? A Panel Data Analysis of Developing Countries. *Sustainability*, 13(1), 367.
- Aydın, M. (2005). Değerler, Normlar, Kurumlar. Kurumsal Sosyoloji, Kurallar, Kurumlar ve Düzen, (ed: C.C.Aktan) Kurumsal Araştırmalar Serisi: No 1 SPK Yayını.
- Bayeh, E. (2016). The Role of Empowering Women and Achieving Gender Equality to The Sustainable Development of Ethiopia. *Pacific Science Review B: Humanities and Social Sciences*, 2(1), 37-42.
- Boyd, M. (1998). Gender Inequality: Economic and political Aspects. New Society: Sociology for the 21st Century. (Ed.: R.J.BRYM). Toronto: Harcourt Brace&Company,
- Busse, M., & Spielmann, C. (2006). Gender Inequality and Trade. *Review of International Economics*, 14(3), 362-379.
- Chattopadhyay, R. & E. Duflo (2004), "Women as Policy Makers: Evidence from a Randomized Policy Experiment in India," *Econometrica* 72(5), 1409-1443.
- Coleman, I. (2004). The Payoff from Women's Rights. *Foreign Aff.*, 83, 80.
- Demirbilek, S. (2007). Cinsiyet Ayrımcılığının Sosyolojik Açından İncelenmesi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 44, 511, 12-27
- Devi, D. S., & Lakshmi, G. (2005). Political Empowerment of Women in Indian Legislature: A Study. *The Indian Journal of Political Science*, 75-92.
- Devlin, C., & Elgie, R. (2008). The Effect of Increased Women's Representation in Parliament: The case of Rwanda. *Parliamentary Affairs*, 61(2), 237-254.
- Dimitrova-Grajzl, V., & Obasanjo, I. (2019). Do Parliamentary Gender Quotas Decrease Gender Inequality? The Case of African Countries. *Constitutional Political Economy*, 30(2), 149-176.

- Duflo, E. (2012). Women Empowerment and Economic Development. *Journal of Economic literature*, 50(4), 1051-79.
- Fichter, J. (1994). *Sosyoloji Nedir?*. Nilgün elebi.(ev.). Ankara: Atilla Kitabevi.
- Henslin, J.M. (2003). *Social Problems*. New Jersey: Prentice Hall.
- Hessami, Z., & Da Fonseca, M. L. (2020). Female Political Representation and Substantive Effects on Policies: A Literature Review. *European Journal of Political Economy*, 63, 101896.
- Jayachandran, S. (2015). The Roots of Gender Inequality in Developing Countries. *Economics*, 7(1), 63-88.
- Naz, A., & Ahmad, W. (2012). Socio-Cultural Impediments to Women Political Empowerment in Pakhtun Society. *Academic Research International*, 3(1), 163.
- Norris, P., & Inglehart, R. (2004). *Cultural Barriers to Women's Leadership: A Worldwide Comparison*. *Journal of Democracy*, 14, 1-29.
- OECD (2021a). Social Institutions and Gender (indicator). doi: 10.1787/7b6cfcf0-en (Erişim tarihi: 01 Kasım 2021)
- OECD (2021b). Women In Politics (indicator). doi: 10.1787/edc3ff4f-en (Erişim tarihi: 01 Kasım 2021)
- Panday, P. K. (2008). Representation Without Participation: Quotas for Women in Bangladesh. *International Political Science Review*, 29(4), 489-512.
- Parsons, T. (1951). *The Social System*. England: Routledge & Kegan Paul Ltd.
- Paxton, P. (1997). Women in National Legislatures: A Cross-National Analysis. *Social Science Research*, 26(4), 442-464.
- Rivas, M. F. (2013). An Experiment on Corruption and Gender. *Bulletin of Economic Research*, 65(1), 10-42.
- Sullivan, T.J. (2003). *Introduction to Social Problems*. Boston: Pearson Education.
- Türkkahraman, M. (2009). Teorik ve Fonksiyonel Açından Toplumsal Kurumlar ve Kurumlararası İlişkiler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 14, 25-46.
- UNICEF (2017). *Glossary of Terms and Concepts*. UNICEF: Regional Office for South Asia.
- Xu, L. (2015). Effects of Female Political Participation on Economic Growth: Evidence From Asian Countries. Master Thesis. Lund, Sweden: Lund University.
- Waring, M; Greenwood, G & and Christine, P. (2000). *Politics: Women's Insight*. Geneva, Switzerland: Inter-Parliamentary Union.
- World Bank (2001). *Engendering Development: Through Gender Equality in Rights, Resources, and Voice*. Oxford: Oxford University Press and World Bank.

